

โดย สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.)

ตลาดอนุพันธ์ไทยกำลังก้าวเข้าสู่ช่วงสำคัญของการพัฒนา เมื่อมีการกำหนดสินค้าและตัวแปรอ้างอิงเพิ่มเติมภายใต้พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า เพื่อรองรับสินค้าอ้างอิงรูปแบบใหม่ เช่น คาร์บอนเครดิต และสินทรัพย์ดิจิทัล

ทำไมผู้ลงทุนควรสนใจ

คำถามที่ตามมาคือ การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้เกี่ยวข้องกับผู้ลงทุนอย่างไร แล้วเหตุใดผู้ลงทุนจึงควรสนใจการเปลี่ยนแปลงของสินค้าอ้างอิงเหล่านี้?

โดยหลักการ ตลาดสัญญาซื้อขายล่วงหน้าเป็นกลไกสำคัญในการบริหารความเสี่ยงด้านราคาของสินทรัพย์ต่าง ๆ เช่น ทองคำ ดัชนีกลุ่มหลักทรัพย์ อัตราแลกเปลี่ยน หรืออัตราดอกเบี้ย เป็นต้น ซึ่งที่ผ่านมา ตลาดอนุพันธ์ไทยก็มีสินค้าอ้างอิงเหล่านี้อยู่แล้ว

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาตลาดอนุพันธ์ไทยในระยะต่อไป ได้ขยายขอบเขตไปยังสินค้าอ้างอิงประเภทใหม่ที่มีบทบาทมากขึ้นในโครงสร้างเศรษฐกิจโลก โดยเฉพาะแนวโน้มสำคัญในระดับโลก ได้แก่ การเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ และการเติบโตของเศรษฐกิจดิจิทัล

คาร์บอนเครดิต : เมื่อการลดโลกร้อนกำลังกลายเป็น “ตลาด” ที่ซื้อขายได้

หลายประเทศได้พัฒนาตลาดคาร์บอน ทั้งในภาคบังคับ (Compliance Carbon Market: CCM) และภาคสมัครใจ (Voluntary Carbon Market: VCM) ตัวอย่างเช่น ระบบซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของสหภาพยุโรป (European Union Emissions Trading System: EU ETS) ซึ่งเป็นตลาดคาร์บอนขนาดใหญ่ที่ดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2548 ขณะเดียวกัน หลายประเทศในเอเชียก็เริ่มพัฒนาตลาดคาร์บอนของตนเอง เช่น ระบบซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (ETS) ระดับประเทศของจีน ซึ่งถือเป็นตลาดคาร์บอนที่ครอบคลุมปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจกมากที่สุดในโลก ระบบซื้อขายสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของเกาหลีใต้ (Korea Emissions Trading System: K-ETS) รวมถึงความพยายามของสิงคโปร์และญี่ปุ่นในการพัฒนาตลาดคาร์บอนและแพลตฟอร์มซื้อขายคาร์บอนเครดิต เพื่อสนับสนุนการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกและการเปลี่ยนผ่านสู่เศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ

ขณะเดียวกันตลาดอนุพันธ์ต่างประเทศอย่าง Intercontinental Exchange (ICE) และ Chicago Mercantile Exchange (CME) ได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อเนื่องเกี่ยวกับคาร์บอน ซึ่งมีทั้ง Allowance และ Carbon Credit Futures สะท้อนบทบาทของคาร์บอนที่เพิ่มขึ้นในระบบการเงินระหว่างประเทศ

ประเทศในเอเชียอย่างจีน เปิดระบบ ETS ระดับชาติในปี 2564 และมีโครงการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกภาคสมัครใจตั้งแต่ปี 2557 ทำให้เป็นหนึ่งในตลาดคาร์บอนขนาดใหญ่ของโลก สำหรับระบบ ETS ในเกาหลีใต้ครอบคลุมบริษัทกว่า 500 แห่ง คิดเป็นสัดส่วนมากกว่า 60% ของการปล่อยก๊าซของประเทศ สะท้อนความต้องการบริหารความเสี่ยงราคาคาร์บอนที่เพิ่มขึ้น

เมื่อราคาคาร์บอนมีความผันผวน สัญญาซื้อขายล่วงหน้าที่อ้างอิงคาร์บอนเครดิตแบบส่งมอบจริง จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ภาคธุรกิจ ทั้งผู้มีภาระจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ตลอดจนสถาบันการเงินและผู้พัฒนาโครงการด้านสิ่งแวดล้อม สามารถบริหารต้นทุนการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้อย่างเป็นระบบ และวางแผนการจัดการสิทธิในการปล่อยก๊าซเรือนกระจกได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้ สอดคล้องกับเป้าหมายการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกของประเทศและภาคธุรกิจในระยะยาว

สินทรัพย์ดิจิทัล: การเติบโตของอนุพันธ์ที่อ้างอิงคริปโตเคอร์เรนซี

สินทรัพย์ดิจิทัลเติบโตอย่างรวดเร็ว และหลายตลาดได้พัฒนาผลิตภัณฑ์อนุพันธ์ เพื่อรองรับความต้องการการบริหารความเสี่ยงของผู้ลงทุนสถาบัน เช่น Chicago Mercantile Exchange (CME) ในสหรัฐฯ ที่มีทั้ง Bitcoin, Ether, Solana, XRP, Cardano Futures และทางเลือกของ Options รวมถึงดัชนีอ้างอิงร่วมกับ CF Benchmarks และ Nasdaq

ในเอเชีย สิงคโปร์ Singapore Exchange (SGX) พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่อ้างอิง Bitcoin และ Ethereum รวมถึงสัญญาประเภท Perpetual Futures สำหรับผู้ลงทุนบางกลุ่ม โดยเปิดตัวเมื่อพฤศจิกายน 2568 ภายใต้กรอบกำกับดูแลและระบบ Clearing มาตรฐานสถาบัน ช่วยยกระดับการเข้าถึงผลิตภัณฑ์คริปโตของผู้ลงทุนสถาบันในภูมิภาค

ในเชิงการใช้งาน ผลิตภัณฑ์ที่อ้างอิงสินทรัพย์ดิจิทัลมีบทบาทต่อผู้ถือครองสินทรัพย์ดิจิทัล ผู้ลงทุนสถาบัน และผู้ลงทุนที่ต้องการบริหารความผันผวนของพอร์ตการลงทุน โดยเฉพาะกรณีที่ต้องการป้องกันความเสี่ยงจากการถือครองเหรียญในตลาดซื้อขายโดยตรง หรือใช้เป็นเครื่องมือวางกลยุทธ์การลงทุนที่มีความยืดหยุ่นมากขึ้น

การพัฒนาสินค้าอ้างอิงรูปแบบใหม่ในตลาดอนุพันธ์ไทยมีลักษณะสอดคล้องกับพัฒนาการของตลาดต่างประเทศ ขณะเดียวกัน การดำเนินการดังกล่าวยังอยู่ภายใต้กรอบกำกับดูแลที่เหมาะสม เพื่อให้การให้บริการเป็นไปอย่างเป็นระบบ

การเตรียมความพร้อมของตลาดไทย

ปัจจุบัน ก.ล.ต. กำลังศึกษาและหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดลักษณะของสินค้าอ้างอิงที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์อนุพันธ์รูปแบบใหม่ ขณะที่ศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าอยู่ระหว่างสำรวจความต้องการของผู้ลงทุนและศึกษารายละเอียดของผลิตภัณฑ์ใหม่ ส่วนผู้ประกอบการธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้าจำเป็นต้องเตรียมความพร้อม ทั้งด้านบุคลากร ระบบงาน และการบริหารความเสี่ยง โดยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ดังกล่าวยังอยู่ในขั้นตอนพิจารณาความเป็นไปได้และความเหมาะสมในภาพรวม

ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ 2569 ได้เห็นชอบตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ให้มีการกำหนดสินค้าและตัวแปรอ้างอิงเพิ่มเติมภายใต้พระราชบัญญัติสัญญาซื้อขายล่วงหน้า พ.ศ. 2546 เพื่อรองรับสินค้าอ้างอิงรูปแบบใหม่ เช่น สินทรัพย์ดิจิทัล และคาร์บอนเครดิต โดยมีเป้าหมายเพื่อยกระดับการพัฒนาตลาดอนุพันธ์ของไทยให้สอดคล้องกับทิศทางของตลาดต่างประเทศ และให้การให้บริการอยู่ภายใต้การกำกับดูแลที่เหมาะสม

ก.ล.ต. อยู่ระหว่างการจัดทำหลักเกณฑ์รองรับการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการปรับปรุงเงื่อนไขใบอนุญาตสำหรับผู้ประกอบธุรกิจสัญญาซื้อขายล่วงหน้า และการทบทวนหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าและสำนักหักบัญชีสัญญาซื้อขายล่วงหน้า เพื่อให้เหมาะสมกับสินค้าอ้างอิงประเภทใหม่ต่อไป

โอกาสและการบริหารความเสี่ยง

การเพิ่มสินค้าอ้างอิงรูปแบบใหม่ถือเป็นการเพิ่มเครื่องมือบริหารความเสี่ยงและทางเลือกการลงทุน รวมถึงโอกาสเชิงกลยุทธ์ของพอร์ต แต่สินทรัพย์บางประเภท เช่น สินทรัพย์ดิจิทัล มีความผันผวนสูง ศูนย์ซื้อขายสัญญาซื้อขายล่วงหน้าต้องกำหนดรายละเอียดของแบบและข้อความของสัญญาซื้อขายล่วงหน้า (Contract Specification) อย่างรัดกุม ทั้งในด้านแหล่งราคาอ้างอิง การกำหนดหลักประกัน (margin requirement) และกลไกควบคุมความเสี่ยงอื่นเพื่อรักษาเสถียรภาพของตลาดทุนโดยรวม

ท้ายที่สุด การเปลี่ยนแปลงของสินค้าอ้างอิงในตลาดอนุพันธ์ไทย สอดคล้องกับทิศทางเศรษฐกิจโลกที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนและเทคโนโลยี เมื่อโครงสร้างเศรษฐกิจเปลี่ยน เครื่องมือทางการเงินย่อมต้องพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อรองรับความต้องการของผู้ลงทุนและผู้ประกอบธุรกิจที่เกี่ยวข้อง การเตรียมความพร้อมจะช่วยให้ตลาดไทยเชื่อมโยงกับระบบการเงินโลกได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนในระยะยาว